

**Zadania dydaktyczne dla nauczycieli prowadzących edukację
przyrodniczą w dzielnicach Podjasnogórskiej i Częstochówka
w Częstochowie**

**Praca zbiorowa pod redakcją Bożeny Dobosik
(uaktualniona w 2022 r w oparciu o nową PP)**

**Autorzy opracowania:
Bożena Dobosik, Beata Pusz, Elżbieta Pyrkowska**

**Częstochowa 2008
Częstochowa - Kraków 2022**

Spis treści

Wstęp	3
<i>Bożena Dobosik</i> – Opis stanowisk dydaktycznych w dzielnicy Podjasnogórskiej i Częstochówce	4
Zadania dydaktyczne	8
<i>Bożena Dobosik, Beata Pusz</i>	
Stanowisko 1 (Park Staszica)	8
<i>Bożena Dobosik, Elżbieta Pyrkowska</i>	
Stanowisko 2 (Park 3 Maja)	11
<i>Bożena Dobosik, Elżbieta Pyrkowska</i>	
Stanowisko 3. (plac przed Szczytem)	13
<i>Bożena Dobosik, Beata Pusz</i>	
Stanowisko 4 (ulica 7 Kamienic)	16
<i>Bożena Dobosik</i>	
Stanowisko 5 (róg ulicy św. Barbary, 7 Kamienic i Kordeckiego).....	18
<i>Bożena Dobosik</i>	
Stanowisko 6 (stacja IMGW i jej otoczenie)	19
<i>Bożena Dobosik, Beata Pusz, Elżbieta Pyrkowska</i>	
Stanowisko 7 (ul. Wieluńska i Rynek Wieluński)	21
Bibliografia	23
Wymagania ogólne (cele kształcenia) w Podstawie programowej przyrody i geografii (Dz.U. z 2017 r poz.356; Dz.U. z 2018 r. poz. 467)	24

Wstęp

Powstała w **2008 r.** publikacja jest efektem zbiorowej pracy grupy nauczycieli geografii i przyrody pod kierunkiem doradcy metodycznego geografii w Samorządowym Ośrodku Doskonalenia w Częstochowie mgr Bożeny Dobosik. Prezentowane zadania mogą być wykorzystywane na różnych poziomach kształcenia. Mogą być także inspiracją do tworzenia przez nauczycieli własnych zadań np. dotyczących terenów położonych w pobliżu swoich szkół.

Proponowana **trasa** w dzielnicach Podjasnogórska i Częstochówka ma około **3 km** długości. Opracowane zadania mogą być wykonywane w ramach ćwiczeń terenowych z przyrody, geografii czy biologii lub jako odrębne modułowe zajęcia w ramach realizacji np. edukacji regionalnej lub projektu edukacyjnego. Przewidywany czas wykonania wszystkich zadań na trasie to ca 4 godziny lekcyjne.

. Przed pójściem w teren konieczne jest:

- przygotowanie uczniów do zadań, które mają być wykonane w terenie
- przypomnienie uczniom zasad bezpiecznego zachowania się w terenie
- ustalenie trasy i wyznaczenie stanowisk prowadzenia pomiarów i obserwacji
- przygotowanie środków dydaktycznych i materiałów pomocniczych
- przygotowanie kart pracy

Podsumowaniem zajęć terenowych może być np. wykonanie posteru, prezentacji multimedialnej, czy gazetki szkolnej (klasowej). Po zakończeniu zajęć proponuję przeprowadzenie ich ewaluacji.

Proponowane metody: obserwacja bezpośrednia, pomiar, praca z mapą, planem miasta i innymi źródłami informacji, SWOT, pogadanka, ćwiczenia techniczne.

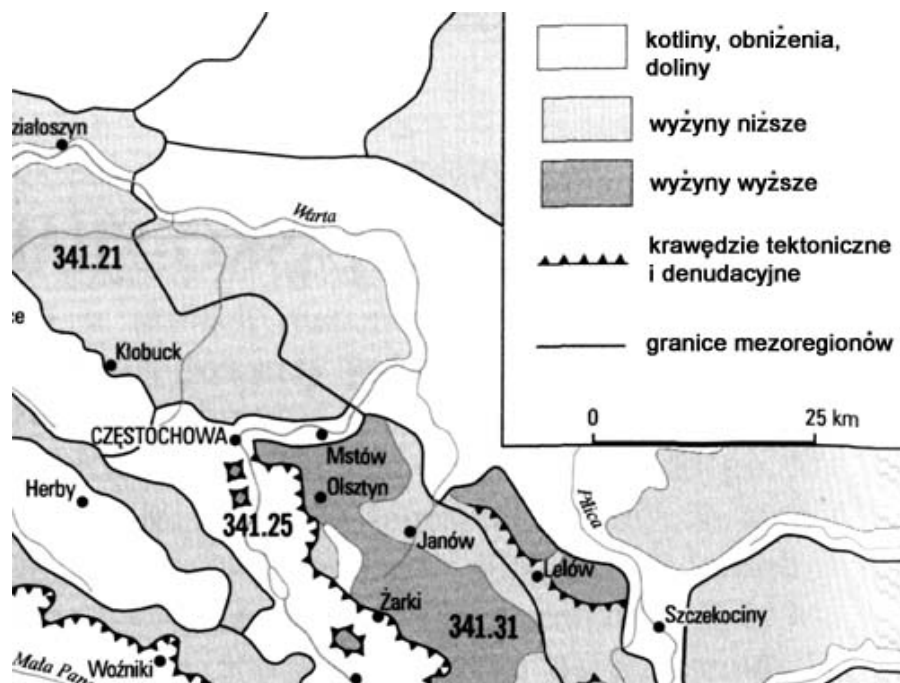
Środki dydaktyczne i materiały pomocnicze: mapa topograficzna np. „Częstochowa - Śródmieście” w skali 1: 10 000 lub plan Częstochowy, karty pracy z zadaniami, kompas, klucz lub przewodnik do oznaczania roślin, notatnik, przybory do rysowania (w tym kątomierz).

W **2022 r** polecenia zadań zostały przystosowane do wymagań ogólnych, czyli celów kształcenia nowej podstawy programowej z przyrody, geografii i biologii. Każdemu zadaniu przypisano odpowiednie wymagania ogólne. Uaktualniono także opisy stanowisk. Zamieszczono również wymagania ogólne (cele kształcenia) w podstawie programowej przyrody i geografii.

Bożena Dobosik

Opis stanowisk dydaktycznych w dzielnicach Podjasnogórska i Częstochówka

Częstochowa położona jest na styku trzech mezoregionów (ryc. 1) – Wyżyny Częstochowskiej (341.31), Wyżyny Wieluńskiej (341.21) i Obniżenia Górnej Warty (341.25)

Ryc. 1 Mezoregiony północnej części wyżyny Śląsko Krakowskiej (Kondracki J. 2000)

Dzielnica Podjasnogórska i Częstochówka leżą w Obniżeniu Górnej Warty. Rzeka Warta skręcając na obszarze miasta w kierunku wschodnim wyznacza granicę między Wyż. Częstochowską i Wyż. Wieluńską. Granicę między Wyż. Częstochowską a Obniżeniem Górnej Warty stanowi kuesta, czyli próg strukturalno-denudacyjny. Próg rozwinął się na wychodniach odpornych wapieni górnourajskich np. na Złotej Górze (40 m). W sąsiedztwie kuesty występują góry świadki zbudowane z wapieni np. wzniesienia Jasnej Góry, Błeszna, Ostatniego Grosza.

Częstochówka jako wieś klasztorna związana z Jasną Górą ma długą historię. Ze względów bezpieczeństwa zakazywano stawiania u jego podnóża murowanych budynków. W 1717 r. August II Mocny nadał jej prawa miejskie. Przemianowano wtedy jej nazwę na Nową Częstochowę. Domy murowane zaczęto budować dopiero w XIX w.¹

Stanowisko 1 (Park Staszica)

Park pod Jasną Górą położony jest na wschodnim stoku jasnogórskiego wzgórza. Projektowany był w latach 1819-1826 przy wytyczaniu Alei NMP, a projekt został zrealizowany w latach 1843-1847. W 1908 r. był przeprojektowany przez Franciszka Szaniora, który był znanym warszawskim projektantem ogrodów i jednocześnie głównym ogrodnikiem Warszawy. Po 1918 r. południowa część parku została nazwana parkiem Stanisława Staszica, a część północna 3 Maja. Park Staszica zajmuje powierzchnię 5,4 ha. W 1909 r. na terenie parku odbyła się krajowa Wystawa Przemysłu i Rolnictwa. Z tego okresu pochodzą: secesyjny pawilon wystawowy Muzeum Częstochowskiego, Pawilon Etnograficzny (w 1909 r. - Pawilon Przemysłu Ludowego), zagroda włościańska drewniana, stylowa altana oraz obserwatorium astronomiczne. Pawilon wystawowy dawniej był siedzibą Muzeum Górnictwa Rud Żelaza, a obecnie mieści się w nim Muzeum Częstochowskie – w tym Muzeum Kopalnictwa. Przy wejściu do muzeum znajdują się duże okazy limonitów – rud żelaza eksploatowanych w naszym regionie. Budynek obserwatorium astronomicznego powstał na planie koła wpisanego w dziesięciobok. Przy nim znajduje się poziomy zegar słoneczny. Wykonany on został z podstawy pomnika cara Aleksandra II stojącego w latach 1889-1917 na placu przed szczytem. Na zegarze znajduje się inskrypcja, której autorem jest

1 Skiba J. (red) Spacerownik po Częstochowie s.147

ksiądz Bonawentura Metler:

Quam Virgo Dilexit
Hic Urbem Ad Astra
Apellat Et Gentem
Buona Ventura

czyli

Jakże bardzo Panna umiłowała to miasto
Że aż ku gwiazdom je przyzywa
Ku lepszej chcąc przeznaczyć przyszłości

W parku znajdują się pomniki: Stanisława Staszica, Kazimierza Pułaskiego i siedzącej dziewczyny. W parku rośnie wiele gatunków drzew i krzewów – zarówno rodzimych jak i obcych. Należą do nich m.in.: kasztanowiec zwyczajny (dominujący gatunek), jesion wyniosły i pensylwański, klon pospolity i tatarski, lipa drobnolistna, jawor, wiąz górski, grab pospolity, robinia akacjowa, daglezwia zielona, głóg szkarłatny, morwa, sosna wejmutka, cis pospolity, świerk pospolity, kłujący i syberyjski, modrzew europejski i japoński, żywotnik zachodni, cypryśnik, jałowiec wirgiński i chiński, jodła kalifornijska i rododendron. Rośnie również pomnikowy klon jawor i grusza pospolita.

W pierwszych latach XXI w. przeprowadzono w parku prace rewitalizacyjne i remontowe-zakończone w 2008 r. Podczas remontu zbito tynki i odsłonięto kamienną fakturę murów Muzeum Przemysłu Ludowego. W 2004 r. zakończono remont znajdującej się ulicy 7 Kamieniec zagrody włościańskiej. Podczas przeprowadzonych prac remontowych i rewitalizacyjnych zmieniono m.in. nawierzchnię alejek z asfaltu na kostkę granitową oraz powstał plac zabaw dla dzieci.

Stanowisko 2 (Al. H. Sienkiewicza i Park 3 Maja)

Park 3 Maja od Parku Staszica oddziela Aleja H. Sienkiewicza. Stanowi ona przedłużenie Alei NMP. Tędy przewożono na Jasną Górę prochy Henryka Sienkiewicza (w drodze ze Szwajcarii do Warszawy). W połowie Al. Sienkiewicza znajduje się Grób Nieznanego Żołnierza – miejsce licznych uroczystości i apeli.

Park zajmuje obszar 6,4 ha. W jego centrum znajduje się pomnik Stanisława Moniuszki ufundowany przez Chór Męski „Pochodnia” w 1958 r. W pobliżu pomnika jest tzw. mały rynek gdzie znajdują się m.in. granitowe stoliki do gry w szachy oraz miejsce na występy artystyczne. W parku rośnie wiele gatunków drzew i krzewów – w tym 7 pomnikowych: dąb szypułkowy (posadzony w 1916 r. w 125 rocznicę Konstytucji 3 Maja), kasztanowiec biały, modrzew europejski, klon jawor, klon pospolity, dąb czerwony i jesion wyniosły. Gatunki obce pochodzą głównie z Ameryki Południowej i Azji np. dąb czerwony, jesion pensylwański, kargana syberyjska, suchdrzew tatarski. W północno-zachodniej części znajduje się plac zabaw dla dzieci, a w narożniku ulic 3 Maja i ks. J. Popiełuszki korty tenisowe.

Stanowisko 3 (plac przed Szczytem - jasnogórskie błonia)

Plac przed Szczytem to ponad 3 ha trawiasty obszar rozciągający się między parkami a murami Jasnej Góry. Często bywa nazywany jasnogórskimi błoniami. W największe uroczystości gromadzi się na nim nawet kilkaset tysięcy osób. Przy wejściu na plac znajduje się statua Matki Boskiej Niepokalanego Poczęcia. Stoi ona na miejscu rozebranego w 1917 r. pomnika cara Aleksandra II. Na jasnogórskich błoniach umieszczone zostały również pomniki tajemnic różańca świętego.

Plac rozciąga się na zachód od zabudowań Jasnej Góry. Klasztor zbudowano na izolowanym wapiennym wzgórzu o wysokości względnej 50-60 m i maksymalnej wysokości 293,22 m n.p.m. Stoki wzniesienia były stosunkowo strome (spadek 10-12° od strony północnej, 7-8° od wschodniej, 6° od południowej i 4° od zachodniej). Dominacja Jasnej Góry nad otoczeniem widoczna jest na starych sztychach. Obecnie w wyniku niwelacji stoków pod zabudowę, parki i place jest mniej wyraźna.

Stanowisko 4 (ulica 7 Kamieniec)

Zabudowania ulicy 7 Kamieniec powstały po połączeniu Częstochowy i Częstochówki. Regulacji przedpola klasztoru podjął się ok. 1825 r. Paweł Szyszkowski wytyczając Rynek Jasnogórski, a wzdłuż jego południowej pierzei ulicę. Zabytkowych kamieniec przy ulicy jest siedem a jedenaście, ale tylko siedem powstało w pierwszych latach po wytyczeniu ulicy. Mają one obecnie numery od 15 do 27. Kamienica pod nr 15 należy do siostr zakonnych. W okresie międzywojennym mieściła się w niej kawiarnia Pod Orłem. Jej parter zajmują sklepy z

dewocjonaliami. W kamienicy pod nr 17 urodziła się Halina Poświatowska (w 1935 r.). W czasie II wojny światowej działała tu radiostacja AK. Budynek pod nr 21 to kamienica Proszowskich. W 1901 r. rzeźbiarz Baltazar Proszowski otworzył tu salon artystyczny, w którym wystawiał swoje prace i innych artystów. Kamienica ma bogatą w dekoracje fasadę – są na niej maskarony, delfiny, gryfy i anioły. Na podwórku jest neobarokowa fontanna, której czasę podtrzymują trytony. Dziś w kamienicy Proszowskich jest m.in. restauracja „Pod Aniołami”. W tej kamienicy mieściła się ostatnia po upadku powstania warszawskiego komenda główna AK.² Budynek pod nr 23 to dawna kamienica Jana Muszyńskiego z 1828 r. Obecnie należy do siostr nazaretanek. Nad bramą kamienicy nr 25 znajduje się ponad 160-letnie Oko Opatrzności namalowane na drewnianej tablicy. W kamienicy nr 27 znajdowała się kiedyś prywatna apteka. Dziś hebanowe meble z tej apteki znajdują się w Muzeum Farmacji w Krakowie.

Parcele nr 9, 11, 13 położone w niższej części ulicy 7 Kamienic zostały wydzielone dopiero ok. 1850 r. i wtedy je zabudowano. Przy bramie budynku nr 9 wisi tabliczka „obiekt zabytkowy” chociaż powstał on później niż „siedem domów szynkowych”. Najmłodszą z zabytkowej jedenastki jest kamienica pod nr 29. Pochodzi z 1850 r. Na piętrze w narożniku ma sklepioną niszę z drewnianą neobarokową figurą św. Barbary. W tym domu w 1923 r. urodziła się poetka Ludmiła Marjańska (z domu Mężnicka).

Na początku XX w. zamurowano podcienia domów i urządzono w nich sklepy. W latach 60-tych ubiegłego wieku usunięto z ulicy kramy i poszerzono jezdnię. Jedynym budynkiem po północnej stronie ulicy 7 Kamienic jest zagroda włościańska (nr 4). Najmłodszym budynkiem na ulicy jest budynek Akademii Polonijnej wzniesiony w miejscu boiska sportowego RKS „Skra”.

Stanowisko 5 (róg ulicy św. Barbary, 7 Kamienic i Kordeckiego)

Ulica św. Barbary została zaprojektowana w tym samym czasie co Aleje NMP. Była ona drugą osią pątniczą łączącą klasztor z kościołem św. Andrzeja i Barbary. Tryskające przy nim źródło już wówczas uznawano za cudowne. Już wtedy była szeroka - „*chodnik wzdłuż kamienic, drzewa, szeroka piesza promenada, drzewa, szeroka jezdnia, drzewa, znów promenada, drzewa i chodnik - tak wygląda przekrój ulicy wytyczonej ok. 1824 roku*”. Na początku lat 80-tych XX wieku przeniesiono na ulicę św. Barbary kramy z dewocjonaliami. Wcześniej były one na ulicy 7 Kamienic i przy wejściu do klasztoru.

Ulica Ojca Augustyna Kordeckiego 2 to oficjalny adres Jasnej Góry. W budynku pod takim adresem przez wiele lat mieścił się szpital położniczy. Na rogu ul. Kordeckiego i św. Barbary stoi niedokończony hotel. Budynek zaczęła wznosić w 1989 r. spółka Inco-Verita, ale się przeliczyła z kosztami. Nie udało się znaleźć inwestora zagranicznego (być może z powodu zakazu sprzedaży alkoholu). Rozgrzebaną budowę przekazano ojcom paulinów, którzy nie zdecydowali się na podjęcie inwestycji bądź wyburzenie straszącego budynku.

Stanowisko 6 (stacja IMGW i jej otoczenie)

Na szczycie jasnogórskiego wzgórza o wys. 293,22 m n.p.m. mieści się obecnie stacja meteorologiczna. Budynek znajduje się przy odchodzącej od ul. Kordeckiego ul. Oleńki. Obok znajduje się camping „Oleńka” oraz parking przy Domu Pielgrzyma i pole namiotowe. Najnowszym obiektem jest funkcjonujący od 2017 r. hotel Arche.

Przed I wojną światową na zboczach wzgórza kamiennolomy miał Bernard Cymbler. Jedna ze ścian urobkowych znajdowała się w rejonie ośrodka jezuitów przy ul. św. Jadwigi, a druga bliżej skrzyżowania ulicy św. Kingi i Kordeckiego. W pobliżu samego szczytu na kamiennym podłożu ulokowano prochownię carskiego 7. pułku artylerii. Pod koniec lat 20-tych XX w. amerykańska spółka Ulen et Company rozpoczęła w Częstochowie budowę wodociągów. Na wzgórzu ulokowano zbiorniki wody pitnej. Dzięki temu woda nie musi być pompowana do śródmiejskiej sieci, spływając zgodnie z prawem grawitacji. Zbiorniki napełniono po raz pierwszy w 1928 r. po wybudowaniu pod ul. Łódzką czterokilometrowej magistrali z ujęcia w Wierzchowisku. Po rozbudowie "kurhanów" w 1976 r., mieszczą one 5 tys. m³ wody.

Stanowisko 7 (ul. Wieluńska i Rynek Wieluński)

Częstochówka to osada zlokalizowana około 500 m na N od Jasnej Góry. W dokumentach

2 Skiba J. (red.) Spacerownik po Częstochowie s.56

wzmianki o niej pochodzą już z 1220 r. Od 1382 r. Częstochówka staje się wsią. W 1717 r. uzyskała prawa miejskie. Nadał je król August II Mocny. 8 września 1717 r. miała miejsce koronacja obrazu Matki Bożej i wówczas zmieniono nazwę z Częstochówki na Nową Częstochowę. Ówczesne miasteczko było małe, ale rynek miało wielki. To dzisiejszy Rynek Wieluński. Ma on kształt zbliżony do prostokąta o wymiarach dłuższych boków 260 i 250 m oraz krótszych 120 i 90 m. W 1786 r. wybudowano na rynku kaplicę – obecna neogotycka powstała w 1906 r. Na rynku zawsze tętniło życie. Tu odbywały się targi końskie, zatrzymywały się wozy konne towarzyszące pielgrzymkom. Odbywał się targ spożywczy, na który przyjeżdżali rolnicy z okolic Częstochowy. Handel płodami rolnymi usunięto przed pierwszą wizytą Jana Pawła II w 1979 r. Wówczas też „kocie łby”, którymi był wyłożony plac pokryto asfaltem.

Mieszkańcy Rynku Wieluńskiego oraz pobliskich ulic żyli m.in. z goszczenia przybywających na Jasną Górę pielgrzymów. *„O tutejszych karczmach wspominał już Jan Długosz, proboszcz kłobucki: zapisek z 1493 r. informuje, że król Jan Olbracht zabezpieczył przywilej handlowy dla miasta Częstochowy (tego nad Wartą), ograniczając konwentowi jasnogórskiemu sprzedaż żywności i trunków jedynie do karczm położonych we wsi Częstochówka.”*³

Zabudowania Częstochówki były kilkakrotnie palone. Ponieważ Jasna Góra była twierdzą zabudowania u jej podnóża były drewniane. Łatwo je było spalić w razie ataku wroga. Tak stało się np. podczas potopu szwedzkiego w latach 1655-56, czy podczas konfederacji barskiej. Domy murowane na Rynku Wieluńskim zaczęto wznosić po połączeniu Starej i Nowej Częstochowy w 1826 r. Domy na Rynku Wieluńskim w większości pochodzą z XIX i początku XX w. Zabudowa w pierzei wschodniej została w związku z budową Al. Lenina (obecnie Jana Pawła II) około 1960 r. wyburzona. Zabudowa w pierzejach południowej i zachodniej jest zwarta. Są to głównie piętrowe domy z sieniami przejazdowymi.

W miejscu gdzie dziś stoi figura św. Jana Nepomucena było źródło dające początek strumykowi płynącemu do Warty. Dziś w tym miejscu jest postój taksówek. Przed II wojną na Rynku Wieluńskim zaczynała się prowadząca na Raków pierwsza linia autobusowa w Częstochowie. Po wojnie Rynek Wieluński stał się miejscem łapania tzw. okazji i taką rolę pełni do dziś.

Ulica Wieluńska wyraźnie obniża się w kierunku rynku (20 m różnicy między początkiem i końcem ulicy) Kamienice na niej ustawione są kaskadowo na pochyłości. Pod numerem 1 siostry szarytki, czyli Siostry Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo prowadzą Dom Pomocy Społecznej. Kamieniczka pod nr 4 była jedną z pierwszych odrestaurowanych. Należy do cukiernika J. Jagodzińskiego.⁴ Dziś przy ul. Wieluńskiej znajdują się m.in lokale gastronomiczne np. restauracja „Pireus”, czy „Il Gusto” oraz Hotel Sekwana.

3 Haładaj T. Portrety ulic. Wokół Rynku Wieluńskiego

4 Skiba J. (red) Spacerownik po Częstochowie s.145

Zadania dydaktyczne w dzielnicach: Podjasnogórska i Częstochówka

Bożena Dobosik, Beata Pusz

STANOWISKO 1 – Park Staszica

Zadanie 1 [SP przyroda II.1, II.6 SP II. 1 i 2 geografia SPP geografia ZP II.1 ZR II.1]

Znajdujesz się przy wejściu do Parku Staszica. Korzystając z planu miasta podaj nazwy ulic ograniczających park

Zadanie 2 [SP przyroda II.1 i 3 SP geografia II.1, 2 i 8 SPP geografia ZP II.8 ZR II.1]

Korzystając z planu lub mapy miasta oblicz powierzchnię parku (dla ułatwienia przyjmij, że ma on kształt prostokąta)

wymiary na planie/mapie

skala planu/mapy

wymiary parku w terenie

powierzchnia parku w terenie.....

Miejsce na obliczenia

Do tablicy informacyjnej przy wejściu do Parku Staszica

Zadanie 3 [SP przyroda II.1 i 3 SP geografia II.2 SPP ZP II.1]

Podaj:

A. powierzchnię parku Staszica w ha i km²

B. kiedy park powstał

C. kto projektował jego przebudowę na początku XX w.

D. jakim numerem oznaczono na planie parku Muzeum Kopalnictwa

Zadanie 4 [SP przyroda II.1 SP geografia II.1 i 8 SPP geografia ZP II.1 ZR II.1 i 6]

Wykonaj szkic parku Staszica zaznaczając na nim:

A. ulice ograniczające park

B. obiekty będące pozostałością po Krajowej Wystawie Przemysłowo- Rolniczej w 1909 r.:

- Obserwatorium Astronomiczne (podczas wystawy w 1909 r. - kiosk Towarzystwa Akcyjnego „Zawiercie”)
- altanę koncertową
- Pawilon Etnograficzny, spichlerz polski (w 1909 r. - Pawilon Przemysłu Ludowego)
- Pawilon Wystawowy Muzeum Częstochowskiego zbudowany na siedzibę Muzeum Higienicznego
- Zagrodę Włociańską

Miejsce na szkic

Zadanie 5 [SP geografia II.1 SPP geografia ZP II.1 ZR II.1]

Określ jakie funkcje pełnią obecnie obiekty wymienione w zadaniu 4B.

Zadanie 6 [SP geografia II.1 i 10 SPP geografia ZP II.1 ZR II.1 i 2]

Znajdujesz się przy zegarze słonecznym.

A. Jeśli dzień jest słoneczny odczytaj, która godzina miejscowego czasu słonecznego jest w tym momencie (SP, SPP)

miejscowy czas słoneczny

B. Sprawdź na zegarku, która jest w tym momencie godzina. Wyjaśnij różnicę obu czasów (SPP).

Godzina

C. W jaki sposób można określić szerokość geograficzną miejsca obserwacji na podstawie zegara słonecznego? Podaj szerokość geograficzną, na której się znajdujesz. (SPP)

szerokość geograficzna

D. Wyjaśnij jak na podstawie zegara słonecznego można określić kierunek północny? Wskaż ten kierunek. (SPP)

Zadanie 7 [SP przyroda II.1 i 3, SP geografia II.1 i 2, SPP ZP I.1 i II.1 ZR I.1 i II.1]

Znajdujesz się przed budynkiem Muzeum Częstochowskiego.

A. Odczytaj w jakie dni i w jakich godzinach muzeum jest czynne

B. Podaj co obecnie można zwiedzić w Muzeum

C. Podaj nazwy rud żelaza znajdujących się przy budynku muzeum (SPP)

Zadanie 8 [SPP geografia ZP I.1 i II.1 ZR I.1 i II.1]

Podaj nazwę skały z której wykonano:

A. nawierzchnię alejek w parku

B. pomnik dziewczyny

C. zegar słoneczny

Zadanie 9 [SP biologia I.1, III.1 SPP biologia ZP IV.1 ZR I.1]

Posługując się kluczem do oznaczania roślin i/lub własną wiedzą rozpoznaj i wpisz do tabeli gatunki roślin rosnących w parku Staszica.

Drzewa	Inne rośliny

Zadanie 10 [SP geografia II.5, III.7 SPP geografia ZPII.5 ZR II.1 i 7]

Oceń miejsce, w którym się znajdujesz i jego otoczenie uzupełniając poniższą tabelę:

Mocne strony	Słabe strony
Szanse	Zagrożenia

Zadanie 11 [SP geografia II.1, III.3 SPP ZP II.1, III.5 ZR II.1, III.5]

Wykonanie tego zadania pozwoli Ci sprawdzić stopień zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego pyłami w tej części miasta. W tym celu wybierz w pobliżu ulicy K. Pułaskiego po jednym okazie dwóch gatunków drzew. Na środek liścia każdego z wybranych drzew nalep kawałek taśmy klejącej. Po chwili odklej ją i przyklej w odpowiednim miejscu tabeli.

Stanowisko	Nazwa drzewa	Paski pomiarowe
Park Staszica		
Stacja IMGW		

Bożena Dobosik, Elżbieta Pyrkowska

STANOWISKO 2 – Aleja H. Sienkiewicza i Park 3 Maja

Zadanie 1 [SP przyroda II.1 SP II. 1 i 2 geografia SPP geografia ZP II.1 ZR II.1]

Znajdujesz się na początku Alei Henryka Sienkiewicza prowadzącej na Jasną Górę.

Podaj:

A. nazwę ulicy biegnącej prostopadle do Alei H. Sienkiewicza

B. czyj pomnik stoi w pobliżu

C. w którym kierunku teren podnosi się

Zadanie 2 [SP geografia II.1 i 2 SPP geografia ZP II.1]

A. Oszacuj długość Alei H. Sienkiewicza

B. Korzystając z planu/mapy miasta oblicz jej długość

skala planu/mapy

długość na planie/mapie

długość w terenie

C. Porównaj oba wyniki

Zadanie 3 [SP przyroda II.1 SP geografia II. 1 i 2 geografia SPP geografia ZP II.1 ZR II.1]

Korzystając z planu/mapy miasta oraz kompasu uzupełnij zdania:

A. Aleja Sienkiewicza ma przebieg

B. Od północy park 3 Maja ogranicza ul., a od zachodu

C. W północno-wschodniej części parku znajdują się

Zadanie 4 [SP geografia II.1 SPP geografia ZP II.1 ZR II.1]

Znajdujesz się w Alei H. Sienkiewicza. Posługując się kompasem wyznacz azymut na:

- wieżę klasztoru jasnogórskiego:

- komin elektrociepłowni w dzielnicy Zawodzie:

Zadanie 5 [SP biologia I.1, III.1 SPP biologia ZP IV.1 ZR I.1]

Park 3 Maja, w którym się znajdujesz charakteryzuje się dużą różnorodnością szaty roślinnej.

Korzystając z własnej wiedzy i klucza do oznaczania roślin rozpoznaj możliwie największą liczbę gatunków i podaj ich nazwy.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 6 [SP przyroda II.1 SP II.1 i 2 geografia SPP geografia ZP II.1 ZR II.1]

Odszukaj na terenie parku 7 pomnikowych drzew (rozpoznasz je po umieszczonych w ich pobliżu tablicach informacyjnych). Odczytaj informacje o nich i zapisz w tabeli.

Nazwa drzewa	Wiek (obecnie)	Wysokość (m) (rok)	Obwód (cm) (rok)

Zadanie 7 [SP przyroda II.3 SP geografia II.2 SPP geografia II.1]

Uzupełnij zdania:

Najstarszym drzewem pomnikowym jest Jego wiek tolat.

Najwyższym drzewem jest Jego wysokość wynosi m.

Największy obwód ma; wynosi on..... m.

Jedynym iglastym drzewem pomnikowym jest

Zadanie 8 [SP przyroda II.3 SP geografia II.2 SPP geografia II.1]

Podaj kto, kiedy i dlaczego posadził dąb szypułkowy, który dziś jest pomnikiem przyrody.

Kto.....

Kiedy

Dlaczego

Zadanie 9 [SP geografia II.1 i 4 SPP geografia ZP I.1 i II.1 ZR I.1 i II.1]

Znajdujesz się w centralnej części parku 3 Maja w miejscu zwanym „małym rynkiem”. Znajdują się tutaj m.in. stoliki do gry w szachy.

A. Podaj nazwę skały, z której je wykonano (SPP)

B. Podaj trzy funkcje jakie pełnią parki podjasnogórskie

Zadanie 10 [SP przyroda III.1 SP geografia II.1 i 8 SPP ZR II.1 i 6]

Usiądź na ławce w pobliżu pomnika Stanisława Moniuszki. Posłuchaj dochodzących odgłosów. Wpisz je do tabeli oraz określ ich częstotliwość i inne cechy. Możesz wykorzystać poniższe określenia:

rodzaj odgłosu: głosy ptaków, rozmowy ludzi, krzyki, śmiechy, odgłosy ruchu ulicznego, dzwony, odgłosy związane z przemysłem

częstotliwość: bardzo rzadkie, rzadkie, częste, bardzo częste

inne cechy: przyjemne, nieprzyjemne, ciche, głośne, naturalne, antropogeniczne

Rodzaj odgłosu	częstotliwość	Inne cechy

Bożena Dobosik, Elżbieta Pyrkowska
STANOWISKO 3 – Plac przed Szczytem

Zadanie 1 [SP geografia II.2 SPP geografia ZP II.1 i 8 ZR II.1]

A. Korzystając z mapy lub planu miasta oblicz odległość jaką należy przejść od kościoła św. Zygmunta na plac przed Szczytem.

Skala mapy/planu

Odległość na mapie/planie

Odległość w terenie

B. Zakładając, że wędrujesz z prędkością 4 km/godz oblicz ile czasu zajęłoby Ci przejście tej trasy

Miejsce na obliczenia

Zadanie 2 [SP przyroda II.1 SP geografia II.2 SPP geografia ZP II.1 ZR II.1]

Znajdujesz się na przy figurze Matki Bożej Niepokalanego Poczęcia na placu przed Szczytem.

Zorientuj mapę (plan) za pomocą kompasu lub wybranych obiektów. Korzystając z mapy (planu miasta) określ w jakim kierunku od tego miejsca położona jest:

A. Twoje miejsce zamieszkania

B. Twoja szkoła

C. Plac Biegańskiego

Zadanie 3 [SP przyroda II.1 SP geografia II.1 i 2 SPP geografia ZP II.1 ZR II.1]

Skreśl w każdym zdaniu błędne określenie:

A. Aleje NMP położone są *wyżej/niżej* od miejsca, w którym się znajdujesz

B. Pasaż Bareły przebiega w kierunku *S-N/W-E*.

C. Dzielnica Podjasnogórska położona jest w *prawej/lewej* części dorzecza Warty.

Zadanie 4 [SP przyroda II.1 SP geografia II.1]

Podaj szacunkową wysokość jasnogórskiej wieży i wałów (murów)

a) wieża..... b) wały

Zadanie 5 [SP przyroda II.1 SP geografia II.1 SPP geografia ZP II.8 ZR II.1]

Określ szacunkowe wymiary placu i oblicz jego powierzchnię (dla ułatwienia przyjmij, że ma ona kształt prostokąta)

długość, szerokość, powierzchnia

Miejsce na obliczenia

Zadanie 6 [SP geografia II.2 SPP geografia ZP II.1]

Znajdujesz się na parkingu w pobliżu parku Staszica i placu przed Szczytem. Spójrz na rejestracje znajdujących się tu samochodów i korzystając z własnej wiedzy lub Internetu wymień miasta (województwa), z których turyści przybyli na Jasną Górę.

.....
.....

Zadanie 7 [SP przyroda I.6, II.1 SP geografia I.3, II.1 i 8 SPP geografia ZP I.2, III.7 ZR II.1]

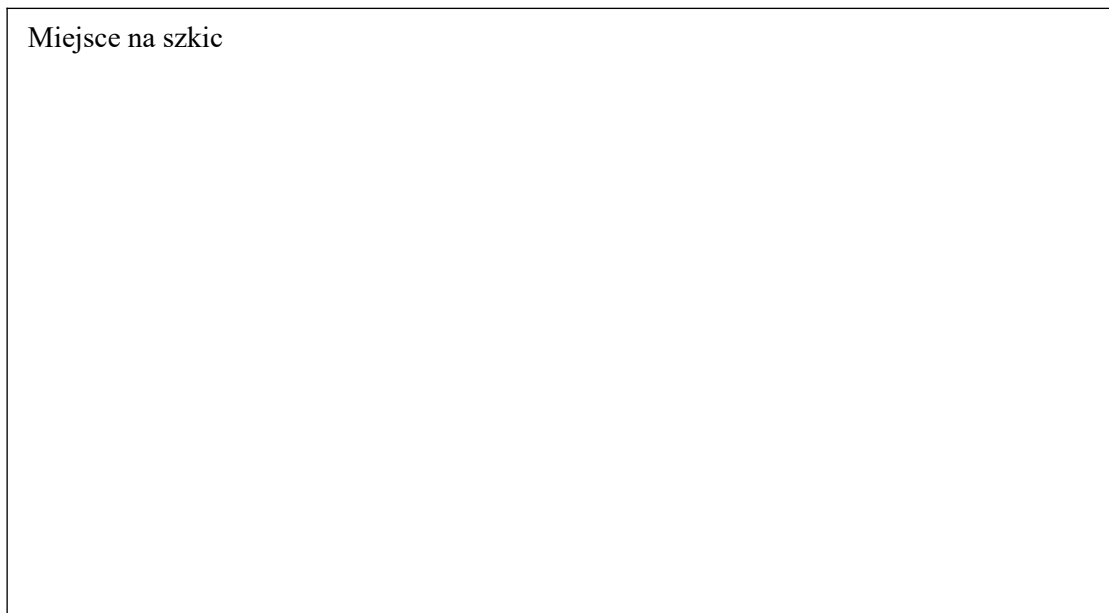
Stojąc na placu pod szczytem spójrz w kierunku centrum miasta. Opisz obserwowany fragment panoramy Częstochowy.

.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 8 [SP przyroda II.1 SP geografia II.1 i 8 SPP geografia ZP II.1 ZR II.1 i 6]

Wykonaj szkic placu zaznaczając znajdujące się na nim obiekty.

Miejsce na szkic

Zadanie 9 [SP geografia I.1 SPP geografia ZP I.1 ZR I.1]

Podejdź do jednej ze stacji tajemnic różańca znajdujących się na placu. Jej postument wykonany jest ze skały: (podkreśl właściwą odpowiedź)

- a) magmowej
- b) osadowej
- c) metamorficznej

Zadanie 10 [SP geografia I.1 SPP geografia ZP I.1 ZR I.1]

Przy murach jasnogórskich w pobliżu Bastionu św. Trójcy jest duży okaz skały.

A. Podaj nazwę skały

.....

B. Określ jej genezę (pochodzenie)

.....

C. Podaj nazwę ery i okresu, w której ta skała powstała (SPP)

.....

Zadanie 11 [SP geografia II.2 SPP geografia ZPII.2 i 8]

Na podstawie planu lub mapy Częstochowy oblicz powierzchnię placu przed Szczytem, czyli błoń jasnogórskich. W obliczeniu przyjmij, że tworzą je dwa trapezy stykające się podstawą wzdłuż chodnika przebiegającego od Pomnika NMP w kierunku ołtarza polowego na wałach. Wynik podaj w arach lub hektarach. Zapisz obliczenia.

Powierzchnia

Zadanie 12 [SP geografia II.1 i 2 SPP geografia ZP II.1 ZR II.1]

Na podstawie obserwacji i planu Jasnej Góry podaj nazwy zabudowań klasztoru jasnogórskiego widocznych z placu przed Szczytem.

.....
.....
.....

Plan Jasnej Góry: A – Brama Lubomirskich; B – Brama Matki Boskiej Królowej Polski; C – Brama Matki Boskiej Bolesnej; D – Brama wałowa (Brama Jagiellońska); E – Sala Maryjna; F – Bastion królewski (bastion Potockich); G – Pomnik o. Augustyna Kordeckiego; H – Skarbiec; I – Ołtarz przed szczytami; J – Bastion św. Trójcy (bastion Szaniawskich); K – Pomnik Jana Pawła II; L – Bastion Morsztynów; M – Brama Jana Pawła II (brama wjazdowa); N – Bastion św. Barbary (bastion Lubomirskich); O – Domy Muzykantów; P – Wieczernik; R – Wirydarz; S – Kaplica Jabłonowskich (kaplica Serca Pana Jezusa); T – Kaplica Denhoffów (kaplica św. Pawła Pierwszego Pustelnika); U – Wejście na wieżę; V – Kaplica św. Antoniego; W – Pokoje Królewskie; X – Bazylika; Y – Zakrystia; Z – Kaplica MB Częstochowskiej; a – Sala Rycerska; b – Wirydarz klasztorny; c – Refektarz i biblioteka; d, e – Klasztor; f – Studnia; g – Muzeum 600-lecia; h – Arsenal; i – Działyniec gospodarczy; j – Działyniec główny; k – Pomnik Stefana kard. Wyszyńskiego

Bożena Dobosik, Beata Pusz

STANOWISKO 4 – ul. 7 Kamienic

Zadanie 1 [SP geografia II. 1 i 2 SPP geografia ZP II.1 ZR II.1]

Znajdujesz się na ul. 7 Kamienic w pobliżu zagrody włościańskiej. Zorientuj mapę lub plan miasta.

- A. Określ kierunek przebiegu ulicy
- B. Podaj, w którym kierunku teren podnosi się
- C. Podaj, która strona ulicy jest zabudowana
- D. Podaj nazwę budynku znajdującego się na rogu ulic 7 Kamienic i K. Pułaskiego

Zadanie 2 [SP przyroda II.3 SP geografia II.2 SPP geografia ZP II.1]

„Ulica 7 Kamienic wytyczona została po 1825 r. przez Pawła Szyszkowskiego z upoważnienia prezesa komisji woj. Kaliskiego i księcia Namiestnika. Przed 1843 r. „na połaci rynkowej”, po lewej (pd.) stronie wzniesiono „siedem domów szynkowych”....

źródło: Zwoliński M, Przewodnik po Częstochowie, 1997

szynk – gospoda, karczma, restauracja, oberża

Wyjaśnij od czego pochodzi nazwa ulicy.

Zadanie 3 [SP przyroda II.1 SP geografia II.1 SPP geografia ZR II.1]

Policz, czy po lewej stronie ulicy jest siedem kamienic. Zaznacz poprawną odpowiedź: TAK, NIE

Zadanie 4 [SP przyroda II.1 SP geografia II.1 i 2 SPP geografia ZP II.1 ZR II.1]

Odszukaj, w której z kamienic urodziła się poetka Halina Poświatowska.

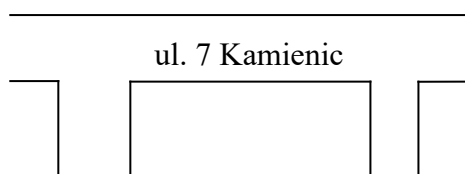
- A. Podaj nr domu i datę jej urodzenia

- B. W którą rocznicę urodzin poetki wmurowana została tablica pamiątkowa?

- C. Jakie numery – parzyste czy nieparzyste – nadaje się działkom po lewej stronie ulicy?

Zadanie 5 [SP przyroda II.1 i 2 SP geografia II.1 i 2 SPP geografia ZP II.1 ZR II.1]

Wpisz nazwy ulic poprzecznych, między którymi ciągnie się zwarta zabudowa kamienicami.

Zadanie 6 [SP przyroda II.1 SP geografia II.1 i 2 SPP geografia ZP II.1 ZR II.1]

Na kamienicach widnieje znak. Co on oznacza?

Zadanie 7 [SP przyroda II.1 SP geografia II.1 i 2 SPP geografia ZP II.1 ZR II.1]

Znajdujesz się przed jedną z najładniejszych kamienic – tzw. Kamienicą Proszowskich (nr 21)

- A. Odczytaj z pamiątkowej tablicy co mieściło się w niej w czasie II wojny światowej

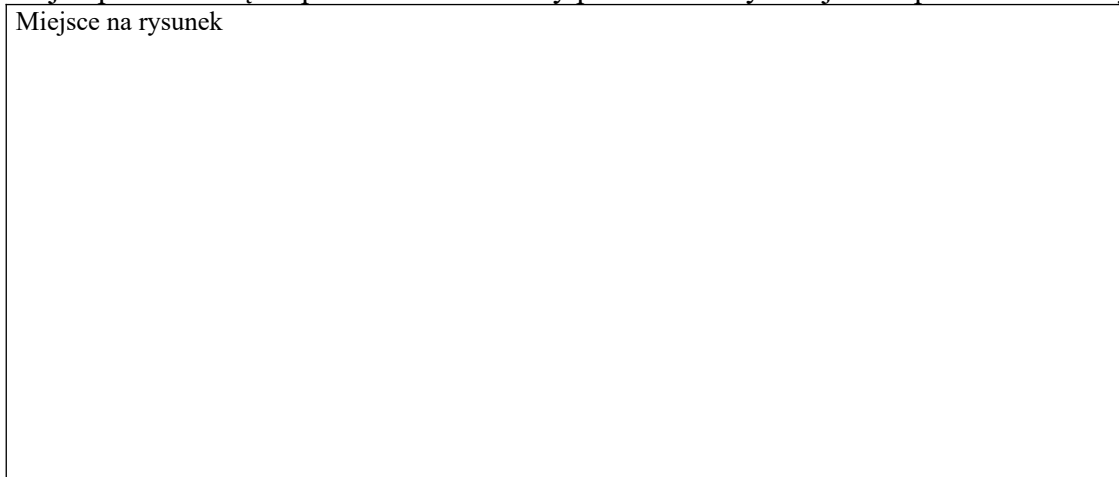
- B. Podaj co współcześnie znajduje się w tym budynku

- C. Opisz fasadę kamienicy Proszowskich

Zadanie 8 [SP przyroda II.1 SP geografia II.1 i 8 SPP geografia ZP II.1 ZR II.1 i 6]

Wejdź przez bramę na podwórze kamienicy pod nr 21. Wykonaj szkic podwórka i oficyn.

Miejsce na rysunek

Zadanie 9 [SP geografia II.5, III.7 SPP geografia ZPII.5 ZR II.1 i 7]

Oceń miejsce, w którym się znajdujesz (podwórze kamienicy nr 21) uzupełniając poniższą tabelę:

Mocne strony	Słabe strony
Szanse	Zagrożenia

Zadanie 10 [SP geografia II.1 SPP geografia ZP II.10 ZR II.1]

A. Policz ile jest sklepów i innych rodzajów usług na ul. 7 Kamienic i uzupełnij poniższą tabelę

Sklepy z dewocjonaliami	Punkty gastronomiczne	Inne

B. Czym wytłumaczysz tak duże nagromadzenie punktów usługowych określonego typu w tym miejscu?

.....
.....

Zadanie 11 [SP geografia II.1, III.8 SPP ZP II.7 ZR II.1, III.5]

Oceń czy znajdujące się po prawej stronie ulicy pawilony „Ars Christiana” pasują do zabudowy ulicy i klasztoru. Ocenę uzasadnij dwoma argumentami.

Ocena

1.
.....

2.
.....

Bożena Dobosik

STANOWISKO 5 – róg ul. św. Barbary, Kordeckiego i 7 Kamienic

Zadanie 1 [SP przyroda II.1 SP geografia II. 1 i 2 SPP geografia ZP II.1 ZR II.1]

Znajdujesz się na rogu ulicy 7 Kamienic i św. Barbary. Obróć się w kierunku Jasnej Góry.

A. W którą stronę świata patrzysz?

B. Podaj nazwę bramy prowadzącej na teren Jasnej Góry (możesz wykorzystać rysunek ze stanowiska – plac przed Szczytem)

.....

C. Czyj pomnik znajduje się w pobliżu bramy?

Zadanie 2 [SP przyroda II.3 SP geografia II.1 SPP geografia ZP II.1]

Jesteś na przystaniku autobusowym przy ul. 7 Kamienic.

Podaj:

A. nr autobusu, którym możesz dojechać do dworca PKP w Częstochowie

B. o której godzinie będzie najbliższy autobus

C. na którym przystanku należy wysiąść

Zadanie 3 [SP geografia II.1 SPP geografia ZP II.10 ZR II.1]

Podaj jakie usługi przydatne pielgrzymom znajdują się w pobliżu miejsca, w którym się znajdujesz.

.....
.....
.....

Zadanie 4 [SP geografia II.1, III.8 SPP geografia ZP III.7 ZR II.1, III.5]

Na rogu ulic Kordeckiego i Barbary stoi wielokondygnacyjny niedokończony budynek należący do paulinów. Co powinno się w nim znaleźć? Uzasadnij swój wybór.

.....
.....

Zadanie 5 [SP przyroda II.3 geografia II.2 SPP geografia ZP II.1]

Ulicą św. Barbary można dojść do źródła przy kościele św. Barbary. Poszukaj tablicy informującej o odległości do niego. Podaj tę odległość.

Źródło

Zadanie 6 [SP biologia I.1, III.1 SPP biologia ZP IV.1 ZR I.1]

Rozpoznaj gatunki drzew rosnące przy ulicy św. Barbary.

.....

Zadanie 7 [SP geografia II.1 i 4 SPP geografia ZP II.3 ZR II.1]

Wymień dwie funkcje jakie pełni ulica św. Barbary. Każdą uzasadnij jednym argumentem.

1.

.....

2.

.....

Zadanie 8 [SP przyroda II.1 SP geografia II.1]

Podaj czym handlują właściciele kramów na ulicy św. Barbary.

.....
.....

Zadanie 9 [SP geografia II.1 i 2 SPP geografia ZP II.1 ZR II.1]

„Chodnik wzdłuż kamienic, drzewa, szeroka piesza promenada, drzewa, szeroka jezdnia, drzewa, znów promenada, drzewa i chodnik” - tak wyglądała ulica św. Barbary w XIX w.

Porównaj ten opis z dzisiejszym wyglądem ulicy.

.....
.....
.....

Bożena Dobosik

STANOWISKO 6 – stacja IMGW i jej otoczenie

Zadanie 1 [SP przyroda II.1 SP geografia II.1]

Znajdujesz się przy stacji meteorologicznej w Częstochowie. Podaj jej adres.

.....

Zadanie 2 [SP geografia I.1 SPP geografia ZP I.1]

Podaj co oznacza skrót IMGW.

.....

Zadanie 3 [SP geografia I.1, II.1 SPP geografia ZP I.1 ZR I.1 II.1]

Przyjrzyj się przyrządom meteorologicznym znajdującym się w ogródku meteorologicznym. Podaj ich nazwy.

.....

Zadanie 4 [SPP geografia ZP II.3 ZR II.1 i 6]

Jakie cechy położenia geograficznego spowodowały usytuowanie właśnie w tym miejscu stacji IMGW w Częstochowie?

.....

Zadanie 5 [SP geografia I.1, II.1 SPP geografia ZP I.1, II.10 ZR I.1, II.10]

Stań w miejscu gdzie widoczne jest całe niebo.

A. Określ stopień zachmurzenia nieba w skali 0 – 10 (np. przy połowie zachmurzonego nieba napiszesz 5/10)

zachmurzenie

B. Określ rodzaj chmur

.....

Zadanie 6 [SPP geografia ZP II.2 i 3 ZR II.1]

Czy klasztor na Jasnej Górze wybudowany został w najwyższym miejscu wzniesienia? Uzasadnij odpowiedź.

.....

Zadanie 7 [SP przyroda II.1 SP geografia II.1 SPP geografia ZR II.1]

Na podstawie obserwacji podaj trzy obiekty służące turystom przyjeżdżającym do Częstochowy.

.....

Zadanie 8 [SPP geografia ZP II.3 ZR II.1 i 6]

W pobliżu szczytu Jasnej Góry znajduje się kilka ziemnych, porośniętych trawą górtek. Kryją one zbiorniki wody pitnej dla Śródmieścia Częstochowy.

Wytłumacz dlaczego zlokalizowano je w tym miejscu.

.....

Zadanie 9 [SP przyroda II.3 SP geografia SPP geografia ZP I.1, II.1 ZR I.1, II.1]

W pobliżu pomnika Matki Bożej przy parkingu posadzono dąb papieski.

A. Odczytaj z tablicy kto i kiedy tego dokonał

.....

B. Rozpoznaj z jakiej skały wykonana jest tablica pamiątkowa i na jakiej skale jest zamontowana (SPP)

.....

Zadanie 10 [SP geografia II.1, III.3 SPP ZP II.1, III.5 ZR II.1, III.5]

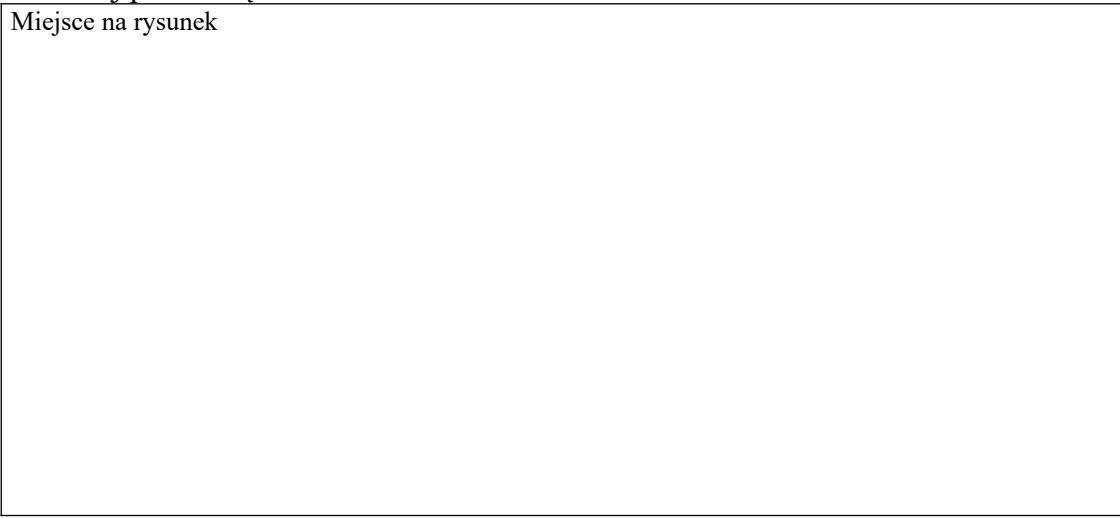
Wykonaj zadanie 11 ze stanowiska 1 (Park Staszica)

Oceń i porównaj stan zanieczyszczenia atmosfery w obu miejscach.

.....
.....
.....
Zadanie 11 [SP przyroda II.1 SP geografia II.1 i 8 SPP geografia ZP II.1 ZR II.1 i 6]

Stojąc przy pomniku Matki Bożej na skraju parkingu i patrząc w kierunku zachodnim opisz lub naszkicuj panoramę terenu.

Miejsce na rysunek

Bożena Dobosik, Beata Pusz, Elżbieta Pyrkowska
STANOWISKO 7 – ulica Wieluńska i Rynek Wieluński

Zadanie 1 [SP przyroda II.1 SP geografia II.1 i 2 SPP geografia II.1]

Znajdujesz się na początku ulicy Wieluńskiej. Zlokalizuj miejsce, w którym się znajdujesz na mapie lub planie miasta.

A. Podaj kierunek przebiegu ulicy Wieluńskiej

B. W którym kierunku teren obniża się

C. Podaj szacunkową długość ulicy

Zadanie 2 [SP geografia II.1 SPP geografia ZP II.7 ZR II.1]

Podkreśl słowa opisujące wiek oraz ocenę zabudowy i wyglądu ulicy Wieluńskiej:

wysoka, niska, stara, nowa, jednorodzinna, parterowa, wielokondygnacyjna, zabytkowa, współczesna, zadbane, mieszkalna, przemysłowa, zniszczona, odrapana, czysta, przygnębiająca

Zadanie 3 [SP geografia II.1 SPP geografia ZP II.1 ZR II.1 i 6]

Dawniej ulica Wieluńska nazywana była ulicą cukierników i drukarzy. Czy dziś też można ją tak nazywać? Uzasadnij odpowiedź.

.....
.....

Zadanie 4 [SP przyroda II.1 SP geografia II.1 SPP geografia ZR II.1]

Wypisz nazwy własne czterech lokali gastronomicznych znajdujących się na ulicy Wieluńskiej.

.....
.....

Zadanie 5 [SP geografia II.1 SPP geografia ZP II.10 ZR II.1]

Podaj jakie punkty usługowe znajdują się przy ul. Wieluńskiej.

.....
.....

Zadanie 6 [SP przyroda SP geografia SPP geografia ZP ZR]

„W nieckowatym obniżeniu wzgórz Jasnej Góry i Parkitki rozłożyły się domostwa wsi Częstochówka, po raz pierwszy wzmiankowanej w dokumencie Iwona Odrowąza z 1220 r. Do 1432 r. występowała jako Stara Częstochowa, następnie jako Częstochówka. Po uzyskaniu praw miejskich w 1717 r. przyjęła nazwę Nowa Częstochowa. Ośrodkiem miejskim stał się rynek wytyczony na osi (wsch.-zach.) przebiegającego tędy tzw. *Traktu Wieluńskiego*.”

źródło: Zwoliński M., Przewodnik po Częstochowie”, Częstochowa 1997

A. Wyjaśnij pochodzenie nazwy Rynek Wieluński

.....

B Na podstawie planu miasta lub własnej wiedzy podaj nazwę ulicy będącej fragmentem dawnego Traktu Wieluńskiego

.....

Zadanie 7 [SP geografia II.1 i 8 SPP geografia ZP II.1 ZR II.1]

„W zabudowie wyróżnia się dwa typy domów. Do pierwszego zalicza się „parterówki” z bramą przejazdową na osi, z brukiem i rynsztokiem, najczęściej z XIX w.; w przeszłości własność mieszczan - rolników. Drugi typ – to piętrowe kamieniczki czynszowe, typowe dla XIX-wiecznego budownictwa w Kongresówce.”

źródło: Mirosław Zwoliński M, Przewodnik po Częstochowie, Częstochowa 1997

A. Podaj trzy przykładowe numery domów z bramami przejazdowymi

B. W których pierzejach Rynku widoczna jest zwarta zabudowa? (określając pierzeje posłuż się nazwami głównych kierunków geograficznych)

.....

C. Określ z jakiego materiału zbudowane są domy

.....

Zadanie 8 [SP geografia II.1 SPP geografia ZP II.3 ZR II.1]

Znajdujesz się przy figurze św. Jana Nepomucena. W miejscu tym kiedyś płynął strumyk. Obserwując topografię terenu podaj, w którym kierunku prawdopodobnie on płynął.

.....

Zadanie 9 [SP geografia II.1 i 8 SPP geografia ZP II.1 ZR II.1 i III.1]

Odszukaj tablicę pamiątkową. Napisz jakie wydarzenia upamiętnia?

.....

.....

Zadanie 10 [SP geografia II.1 SPP geografia ZR II.1]

Wymień 3 funkcje jakie pełni współcześnie Rynek Wieluński.

.....

Zadanie 11 [SP geografia II.1,III.7 i 8 SPP geografia ZP II.5 ZR II.1]

Podaj po dwie zalety i dwie wady mieszkania na Rynku Wieluńskim.

Zalety:

.....

.....

Wady:

.....

.....

Zadanie 12 [SP geografia II. 1 i 2 SPP geografia ZP II.1 ZR II.1]

A. Podaj ile linii autobusowych przebiega przez Rynek Wieluński.....

B. Korzystając z rozkładu jazdy autobusów MPK (przy postoju taksówek) podaj -jakimi liniami możesz dojechać na dworzec PKP Raków

C. Chcesz dojechać autobusem MPK na plac Biegańskiego. O której godzinie będzie najbliższy autobus

Zadanie 13 [SP geografia II.1 i 5 SPP geografia ZP II.5 i 8 ZR II.1 i 7]

Policz ile samochodów przejeżdża w ciągu 5 minut przez Rynek Wieluński w kierunku

A. Kłobucka

B. centrum miasta

Zakładając identyczne natężenie ruchu oblicz ile samochodów przejeżdża przez Rynek Wieluński w ciągu 1 godziny

Miejsce na obliczenia:

C. w którym kierunku ruch jest większy?

.....

D. Oceń wpływ transportu samochodowego w tej części Częstochowy na życie mieszkańców.

Ocenę uzasadnij dwoma argumentami.

Ocena

uzasadnienie:

1.

.....

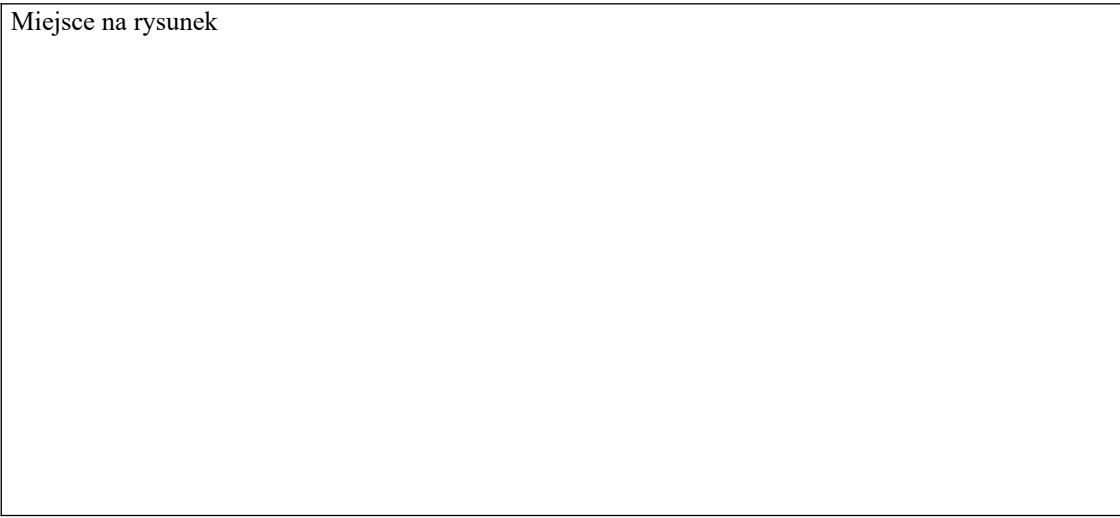
2.

.....

Zadanie 14 [SP geografia II.1 i 8 SPP geografia ZP II.1 ZR II.1 i 6]

Dawniej Rynek Wieluński wybrukowany był tzw. „kocimi łbami”. Odszukaj fragmenty starej nawierzchni placu. Naszkicuj Rynek Wieluński zaznaczając na nim jego szacunkowe wymiary, zachowane fragmenty „kocich łbów”, ulice wychodzące z placu, przystanki MPK oraz figurę św. Jana Nepomucena.

Miejsce na rysunek

Bibliografia:

1. Bochenek R., H., 1997. Twierdza Jasna Góra, Wyd. Bellona, Warszawa
2. Haładyj T., Małe Aleje – portret ulicy św. Barbary, <http://miasta.gazeta.pl/czestochowa>
3. Haładyj T., Portret ulicy Kordeckiego, <http://miasta.gazeta.pl/czestochowa>
4. Haładyj T., Portret ulicy Siedmiu Kamienic, <http://miasta.gazeta.pl/czestochowa>
5. Haładyj T., Portrety ulic. Wokół Rynku Wieluńskiego, <http://miasta.gazeta.pl/czestochowa>
6. Skiba J. (red), Spacerownik po Częstochowie, AGORA SA
7. Snoch B., 2002. Mała encyklopedia Częstochowy, Towarzystwo Przyjaciół Częstochowy, Częstochowa
8. Snoch B., 1995. Almanach Częstochowy- Mały Leksykon Miasta, Towarzystwo Przyjaciół Częstochowy, Częstochowa
9. Zwoliński M., 1997. Przewodnik po Częstochowie, Częstochowa
10. Zygmunt J. (red). 2009. Przewodnik po parkach miejskich 3 Maja i Staszica w Częstochowie, UM Częstochowa

PRZYRODA (Dz.U. z 2017 r poz.356)

Cele kształcenia - wymagania ogólne

I. Wiedza.

1. Opanowanie podstawowego słownictwa przyrodniczego (biologicznego, geograficznego, z elementami słownictwa fizycznego i chemicznego).
2. Poznanie różnych sposobów prowadzenia obserwacji i orientacji w terenie.
3. Poznanie planów i map jako źródeł informacji geograficznych.
4. Poznanie układów budujących organizm człowieka (kostny, oddechowy, pokarmowy, krwionośny, rozrodczy, nerwowy).
5. Poznanie przyrodniczych i antropogenicznych składników środowiska, rozumienie prostych zależności między tymi składnikami.
6. Poznanie cech i zmian krajobrazu w najbliższej okolicy szkoły.

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

1. Prowadzenie obserwacji i pomiarów w terenie w tym korzystanie z różnych pomocy: planu, mapy, lupy, kompasu, taśmy mierniczej, lornetki itp.
2. Wykonywanie obserwacji i doświadczeń zgodnie z instrukcją (słowną, tekstową i graficzną), właściwe ich dokumentowanie i prezentowanie wyników.
3. Analizowanie, dokonywanie opisu, porównywanie, klasyfikowanie, korzystanie z różnych źródeł informacji (np. własnych obserwacji, badań, doświadczeń, tekstów, map, tabel, fotografii, filmów, technologii informacyjno-komunikacyjnych).
4. Wykorzystanie zdobytej wiedzy o budowie, higienie własnego organizmu w codziennym życiu.
5. Stosowanie zasad dbałości o własne zdrowie, w tym zapobieganie chorobom.
6. Wskazywanie przystosowań organizmów do środowiska życia i zdobywania pokarmu.
7. Dostrzeganie zależności występujących między poszczególnymi składnikami środowiska przyrodniczego, jak również między składnikami środowiska a działalnością człowieka.

III. Kształtowanie postaw - wychowanie.

1. Uważne obserwowanie zjawisk przyrodniczych, dokładne i skrupulatne przeprowadzenie doświadczeń, posługiwanie się instrukcją przy wykonywaniu pomiarów i doświadczeń, sporządzanie notatek i opracowywanie wyników.
2. Dostrzeganie wielostronnej wartości przyrody w integralnym rozwoju człowieka.
3. Właściwe reagowanie na niebezpieczeństwa zagrażające życiu i zdrowiu.
4. Doskonalenie umiejętności dbałości o własne ciało, jak i najbliższe otoczenie.
5. Rozwijanie wrażliwości na wszelkie przejawy życia.
6. Doskonalenie umiejętności w zakresie komunikowania się, współpracy i działania oraz pełnienia roli lidera w zespole.
7. Przyjmowanie postaw współodpowiedzialności za stan środowiska przyrodniczego przez:
 - 1) właściwe zachowania w środowisku przyrodniczym;
 - 2) współodpowiedzialność za stan najbliższej okolicy;
 - 3) działania na rzecz środowiska lokalnego;
 - 4) wrażliwość na piękno natury, a także ładu i estetyki zagospodarowania najbliższej okolicy;
 - 5) świadome działania na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego i ochrony przyrody.

GEOGRAFIA – szkoła podstawowa (Dz.U. z 2017 r poz.356)

Cele kształcenia - wymagania ogólne

I. Wiedza geograficzna.

1. Opanowanie podstawowego słownictwa geograficznego w celu opisywania oraz wyjaśniania występujących w środowisku geograficznym zjawisk i zachodzących w nim procesów.
2. Poznanie wybranych krajobrazów Polski i świata, ich głównych cech i składników.
3. Poznanie głównych cech środowiska geograficznego Polski, własnego regionu oraz najbliższego otoczenia - "małej ojczyzny", a także wybranych krajów i regionów Europy oraz świata.
4. Poznanie zróżnicowanych form działalności człowieka w środowisku, ich uwarunkowań i konsekwencji oraz dostrzeganie potrzeby racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody.
5. Rozumienie zróżnicowania przyrodniczego, społeczno-gospodarczego i kulturowego świata.
6. Identyfikowanie współzależności między elementami środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego oraz związków i zależności w środowisku geogr w skali lokalnej, regionalnej i globalnej.
7. Określanie prawidłowości w zakresie przestrzennego zróżnicowania warunków środowiska przyrodniczego oraz życia i różnych form działalności człowieka.
8. Integrowanie wiedzy przyrodniczej z wiedzą społeczno-ekonomiczną i humanistyczną.

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

1. Prowadzenie obserwacji i pomiarów w terenie, analizowanie pozyskanych danych i formułowanie wniosków na ich podstawie.
2. Korzystanie z planów, map, fotografii, rysunków, wykresów, diagramów, danych statystycznych, tekstów źródłowych oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.
3. Interpretowanie map różnej treści.
4. Określanie związków i zależności między poszczególnymi elementami środowiska przyrodniczego, społeczno-gospodarczego i kulturowego, formułowanie twierdzenia o prawidłowościach, dokonywanie uogólnień.
5. Ocenianie zjawisk i procesów społeczno-kulturowych oraz gospodarczych zachodzących w Polsce i w różnych regionach świata.
6. Stawianie pytań, formułowanie hipotez oraz proponowanie rozwiązań problemów dotyczących środowiska geograficznego.
7. Podejmowanie nowych wyzwań oraz racjonalnych działań prośrodowiskowych i społecznych.
8. Rozwijanie umiejętności percepcji przestrzeni i wyobraźni przestrzennej.
9. Podejmowanie konstruktywnej współpracy i rozwijanie umiejętności komunikowania się z innymi.
10. Wykorzystywanie zdobytej wiedzy i umiejętności geograficznych w życiu codziennym.

III. Kształtowanie postaw.

1. Rozpoznawanie swoich predyspozycji i talentów oraz rozwijanie pasji i zainteresowań geograficznych.
2. Łączenie racjonalności naukowej z refleksją nad pięknem i harmonią świata przyrody oraz dziedzictwem kulturowym ludzkości.
3. Przyjmowanie postawy szacunku do środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz rozumienie potrzeby racjonalnego w nim gospodarowania.
4. Rozwijanie w sobie poczucia tożsamości oraz wykazywanie postawy patriotycznej, wspólnotowej i obywatelskiej.
5. Kształtowanie poczucia dumy z piękna ojczystej przyrody i dorobku narodu (różnych obiektów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego własnego regionu i Polski, krajobrazów Polski, walorów przyrodniczych, kulturowych, turystycznych oraz sukcesów polskich przedsięwzięć na arenie międzynarodowej).
6. Kształtowanie pozytywnych - emocjonalnych i duchowych - więzi z najbliższym otoczeniem, krajem ojczystym, a także z całą planetą Ziemią.
7. Rozwijanie zdolności percepcji najbliższego otoczenia i miejsca rozumianego jako "oswojona" najbliższa przestrzeń, której nadaje pozytywne znaczenia.
8. Rozwijanie postawy współodpowiedzialności za stan środowiska geograficznego, kształtowanie ładu przestrzennego oraz przyszłego rozwoju społeczno-kulturowego i gospodarczego "małej ojczyzny", własnego regionu i Polski.

9. Przełamywanie stereotypów i kształtowanie postawy szacunku, zrozumienia, akceptacji i poszanowania innych kultur przy jednoczesnym zachowaniu poczucia wartości dziedzictwa kulturowego własnego narodu i własnej tożsamości.

GEOGRAFIA – szkoła ponadpodstawowa ZP (Dz.U. z 2018 r poz.467)

I. Wiedza geograficzna.

1. Poznawanie terminologii geograficznej.
2. Zaznajomienie z różnorodnymi źródłami i metodami pozyskiwania informacji geograficznej.
3. Poznanie zróżnicowania środowiska geograficznego, głównych zjawisk i procesów geograficznych oraz ich uwarunkowań i konsekwencji.
4. Poznanie podstawowych relacji między elementami przestrzeni geograficznej (przyrodniczej, społeczno-gospodarczej i kulturowej) w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i globalnej.
5. Rozumienie prawidłowości w zakresie funkcjonowania środowiska geograficznego oraz wzajemnych zależności w systemie człowiek - przyroda.
6. Rozumienie zasad racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody i zachowania dziedzictwa kulturowego.

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

1. Korzystanie z planów, map fizycznogeograficznych i społeczno-gospodarczych, fotografii, zdjęć lotniczych i satelitarnych, rysunków, wykresów, danych statystycznych, tekstów źródłowych, technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz geoinformacyjnych w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.
2. Interpretowanie treści różnych map.
3. Identyfikowanie relacji między poszczególnymi elementami środowiska geograficznego (przyrodniczego, społeczno-gospodarczego i kulturowego).
4. Formułowanie twierdzeń o podstawowych prawidłowościach dotyczących funkcjonowania środowiska geograficznego.
5. Ocenianie zjawisk i procesów politycznych, społeczno-kulturowych oraz gospodarczych zachodzących w Polsce i w różnych regionach świata.
6. Przewidywanie skutków działalności gospodarczej człowieka w środowisku geograficznym.
7. Krytyczne, odpowiedzialne ocenianie przemian środowiska przyrodniczego oraz zmian społeczno-kulturowych i gospodarczych w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i globalnej.
8. Wykonywanie obliczeń matematycznych z zakresu geografii fizycznej i społeczno-ekonomicznej w celu wnioskowania o zjawiskach i procesach geograficznych.
9. Rozwijanie umiejętności komunikowania się i podejmowania konstruktywnej współpracy w grupie.
10. Wykorzystywanie zdobytej wiedzy i umiejętności geograficznych w życiu codziennym zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

III. Kształtowanie postaw.

1. Rozwijanie zainteresowań geograficznych, budzenie ciekawości świata.
2. Docenianie znaczenia wiedzy geograficznej w poznawaniu i kształtowaniu przestrzeni geograficznej.
3. Dostrzeganie aplikacyjnego charakteru geografii.
4. Podejmowanie refleksji nad pięknem i harmonią świata przyrody, krajobrazów przyrodniczych i kulturowych oraz osiągnięciami cywilizacyjnymi ludzkości.
5. Rozumienie potrzeby racjonalnego gospodarowania w środowisku geograficznym zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, ochrony elementów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego oraz konieczności rekultywacji i rewitalizacji obszarów zdegradowanych.

6. Przyjmowanie postawy patriotycznej, wspólnotowej i obywatelskiej.
7. Kształtowanie więzi emocjonalnych z najbliższym otoczeniem, regionem oraz krajem ojczystym.
8. Kształtowanie postawy zrozumienia i szacunku dla tradycji, kultury i osiągnięć cywilizacyjnych Polski, własnego regionu i społeczności lokalnej oraz dla ludzi innych kultur i tradycji.
9. Przelamywanie stereotypów i kształtowanie postaw solidarności, szacunku i empatii wobec Polaków oraz przedstawicieli innych narodów i społeczności.

GEOGRAFIA – szkoła ponadpodstawowa ZR (Dz.U. z 2018 r poz.467)

Cele kształcenia - wymagania ogólne dla zakresu rozszerzonego obejmują również wymienione wyżej cele dla zakresu podstawowego.

I. Wiedza geograficzna.

1. Rozumienie specjalistycznych pojęć i posługiwanie się terminami geograficznymi.
2. Rozszerzenie wiedzy niezbędnej do zrozumienia istoty zjawisk oraz charakteru i dynamiki procesów zachodzących w środowisku geograficznym w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i globalnej.
3. Identyfikowanie sieci powiązań przyrodniczych, społecznych, kulturowych, gospodarczych i politycznych w przestrzeni geograficznej.
4. Zaznajomienie z geoinformacyjnymi narzędziami analizy danych geograficznych.
5. Rozumienie możliwości wykorzystania technologii geoinformacyjnych w poznawaniu świata i identyfikowaniu złożonych problemów środowiska geograficznego.
6. Integrowanie wiedzy przyrodniczej, społecznej, ekonomicznej i humanistycznej.

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

1. Prowadzenie obserwacji i pomiarów w terenie, opracowanie i prezentacja wyników, analizowanie pozyskanych danych oraz formułowanie wniosków na ich podstawie.
2. Analizowanie i wyjaśnianie zjawisk i procesów geograficznych oraz zróżnicowania przyrodniczego, społeczno-gospodarczego i kulturowego świata.
3. Wykonywanie podstawowych map z wykorzystaniem narzędzi GIS.
4. Formułowanie twierdzeń o prawidłowościach dotyczących funkcjonowania środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego oraz wzajemnych zależności w systemie przyroda - człowiek - gospodarka.
5. Stawianie pytań, formułowanie i weryfikacja hipotez oraz proponowanie rozwiązań problemów dotyczących środowiska geograficznego.
6. Kształtowanie umiejętności wieloaspektowego postrzegania przestrzeni i wyobraźni przestrzennej.
7. Waloryzowanie zjawisk i procesów przyrodniczych oraz wartościowanie zachowań i działalności człowieka w środowisku geograficznym.
8. Wykorzystywanie zdobytej wiedzy i umiejętności geograficznych w analizie i ocenie przemian przestrzeni geograficznej.
9. Prognozowanie przemian zachodzących w środowisku przyrodniczym i społeczno-gospodarczym.
10. Wykorzystanie narzędzi GIS w analizie i prezentacji danych przestrzennych.
11. Analizowanie zjawisk i współzależności zachodzących w środowisku geograficznym z wykorzystaniem różnych map ogólnogeograficznych i tematycznych.

III. Kształtowanie postaw.

1. Rozwijanie dociekliwości poznawczej, ukierunkowanej na poszukiwanie prawdy, dobra i piękna.
2. Kształtowanie przekonania o użyteczności edukacji geograficznej dla osobistego rozwoju człowieka oraz aktywności społecznej.
3. Rozumienie pozautilitarnych wartości elementów środowiska geograficznego i krajobrazów.
4. Docenianie znaczenia dóbr kultury i zasobów przyrody w życiu człowieka, rozumienie konieczności

racjonalnego ich użytkowania i ochrony.

5. Rozwijanie poczucia odpowiedzialności za stan i jakość środowiska geograficznego, kształtowanie ładu przestrzennego oraz przyszły rozwój społeczno-kulturowy i gospodarczy własnego regionu, Polski i świata.

6. Uważliwienie na wartość i znaczenie cennych obiektów przyrodniczych i kulturowych, należących do dziedzictwa lokalnego, regionalnego, narodowego i ponadnarodowego.

7. Przekonanie o potrzebie odpowiedzialnego uczestnictwa w życiu społecznym i obywatelskim na rzecz rozwoju lokalnego, regionalnego oraz Polski.

8. Rozumienie potrzeby tworzenia równych szans w rozwoju społecznym i gospodarczym dla różnych obszarów w Polsce i na świecie oraz konieczności stosowania zasady pomocniczości.